

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ

Προς: 1. Υφυπουργό Ενέργειας και
Φυσικών Πόρων
κ. **Θωμά Γεράσιμο**
2. Συντονιστή Επιτροπής ΣΔΑΜ
κ. **Μουσουρούλη Κων/νο**

Αξιότιμοι κ. Υφυπουργέ και κ. Συντονιστή,

Μέσα από το Επενδυτικό Σχέδιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης προβλέπεται να διοχετεύσει σημαντικά κονδύλια προς τις ευρωπαϊκές περιφέρειες όπως η Δυτική Μακεδονία, η οικονομία των οποίων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα ορυκτά καύσιμα ή από βιομηχανικές δραστηριότητες υψηλής έντασης άνθρακα.

Σύμφωνα με την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στο πλαίσιο ενεργοποίησης του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης, για την χρηματοδοτική περίοδο 2021-2027 η Ελλάδα προβλέπεται να λάβει μόλις **€294 εκ.** από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, τα οποία αντιστοιχούν σε λιγότερο από το 4% των διαθέσιμων πόρων του εν λόγω Ταμείου.

Θεωρώντας μη ορθολογική και άδικη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σας καταθέτω με την παρούσα τις προτάσεις της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, με στόχο να διαμορφωθεί μια περισσότερο δίκαιη κατανομή των κοινοτικών πόρων τόσο για τη χώρα μας γενικότερα όσο και για η Δυτική Μακεδονία ειδικότερα.

Επί της αρχής, ο αλγόριθμος κατανομής δεν υποστηρίζει, ως θα όφειλε, τις χώρες οι οποίες επιλέγουν μια πολιτική επιταχυνόμενης απεξάρτησης από τα στερεά ορυκτά καύσιμα. Τις χώρες δηλαδή όπως η Ελλάδα, οι οποίες θα αναλάβουν πρώτες το ρίσκο να υλοποιήσουν στην πράξη τις διαδικασίες και τις πρακτικές μιας ενεργειακής μετάβασης μεγάλης κλίμακας, διαμορφώνοντας ένα πλαίσιο αναφοράς για τις υπόλοιπες χώρες που θα ακολουθήσουν. Το ρίσκο αυτό δεν αποτυπώνεται στον αλγόριθμο κατανομής ενώ αντιθέτως, φαίνεται να πριμοδοτούνται οι χώρες που διστάζουν να ορίσουν δεσμευτικά χρονοδιαγράμματα απανθρακοποίησης.

Κατά δεύτερον, ο αλγόριθμος κατανομής δεν λαμβάνει υπόψη τη σημαντική ειδοποιό διαφορά μεταξύ λιθάνθρακα και λιγνίτη, δεδομένου ότι τα δύο καύσιμα έχουν εντελώς διαφορετική επίπτωση στις περιοχές όπου εξορύσσονται. Στις περιοχές εξόρυξης λιθάνθρακα, λόγω της φύσης του καυσίμου (υψηλή θερμοδική ικανότητα, εμπορεύσιμο καύσιμο, αξιοποίησή του από πλειάδα άλλων βιομηχανιών όπως αυτή του

χάλυβα), διαμορφώθηκε μια έντονα βιομηχανοποιημένη οικονομία με πολύ υψηλό επίπεδο αστικοποίησης και μια διαφοροποιημένη παραγωγική βάση γύρω από την αλυσίδα αξίας του εν λόγω καυσίμου. Κατά συνέπεια, οι περιοχές αυτές έχουν την δυναμική να ανταπεξέλθουν πιο αποτελεσματικά στις απαιτήσεις της απανθρακοποίησης, δεδομένου ότι η απώλεια θέσεων εργασίας στη βιομηχανία λιθάνθρακα μπορεί να αντιμετωπιστεί από τον υψηλό βαθμό βιομηχανοποίησης σε άλλους τομείς. Σε αντίθεση, οι περιοχές εξόρυξης λιγνίτη και λόγω της φύσης του καυσίμου, διαμόρφωσαν εκ των πραγμάτων μια μονοδιάστατη παραγωγική διαδικασία με βάση την ηλεκτροπαραγωγή. Διαμόρφωσαν συνθήκες μονοκαλλιέργειας με χαμηλό βαθμό διαφοροποίησης της παραγωγικής βάσης, παραμένοντας ιδιαίτερα ευάλωτες απέναντι στις απειλές της απανθρακοποίησης. Στις περιοχές αυτές λαμβάνεται υπόψη μόνο ο αριθμός των εργαζομένων στα ορυχεία και μάλιστα κατά απόλυτη τιμή. Αυτό όμως δεν περιγράφει επαρκώς το μέγεθος της πρόκλησης της μετάβασης που είναι προφανώς ισχυρή συνάρτηση του βαθμού εξάρτησης των τοπικών οικονομιών από την εξορυκτική δραστηριότητα. Άλλη επίδραση στην τοπική οικονομία θα έχει η παύση μιας δραστηριότητας που απασχολεί Χ εργαζόμενους σε μία περιφέρεια με Υ πληθυσμό και άλλη αν η περιφέρεια έχει 10πλάσιο πληθυσμό. Επίσης, είναι άλλο να αποφασίζει κανείς την πλήρη απεξάρτηση από τον λιγνίτη το 2023 και άλλο το 2038 ή ακόμα αργότερα.

Τέλος, ο αλγόριθμος κατανομής δεν λαμβάνει υπόψη την ποσοτική και διαρθρωτική εξάρτηση των επί μέρους περιφερειών από τη βιομηχανία των στερεών ορυκτών καυσίμων. Η Δυτική Μακεδονία για παράδειγμα, λόγω της πολύ υψηλής εξάρτησης της οικονομίας της από τη βιομηχανία λιγνίτη, θα κληθεί να διαχειριστεί τις επιπτώσεις μιας «βαθιάς» απολιγνιτοποίησης. Θα κληθεί όχι απλά να αναδιατάξει το παραγωγικό της μοντέλο, αλλά να διαμορφώσει ένα εντελώς νέο, αναπτυξιακό και παραγωγικό περιβάλλον σε περιφερειακό επίπεδο.

Συνεπώς το Ευρωπαϊκό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης πρέπει να δίνει προτεραιότητα στις περιοχές που εξορύσσεται λιγνίτης και λιθάνθρακας καθώς αυτές αντιμετωπίζουν τη μεγαλύτερη πρόκληση. Αυτό δεν το κάνει διόλου επαρκώς με τα κριτήρια που πρότεινε η Κομισιόν στις 14 Ιανουαρίου 2020. Το αποτέλεσμα είναι η άδικη κατανομή πόρων ανάμεσα στα Κράτη Μέλη και ασυμβατότητα της κατανομής με τον βασικό σκοπό του Ταμείου που είναι η στήριξη των περιοχών με τη μεγαλύτερη ανάγκη.

Για το σκοπό αυτόν πρέπει να προστεθούν δύο επιπλέον κριτήρια σε αυτά που παρουσιάζει η Κομισιόν με τους κατάλληλους συντελεστές βαρύτητας.

1. Ο βαθμός της εξάρτησης των τοπικών οικονομιών από τη λιγνιτική δραστηριότητα.
2. Η ταχύτητα με την οποία δεσμεύονται τα Κράτη Μέλη να απεξαρτηθούν από το κάρβουνο.

Λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερόμενα, από την πλευρά της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας προτείνουμε τα ακόλουθα:

1. Αύξηση της χρηματοδότησης των χωρών που επιλέγουν πολιτικές άμεσης και καθολικής απεξάρτησης από τα στερεά ορυκτά καύσιμα, αξιοποιώντας ένα ποσοστό των πόρων του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, στην πρακτική του “first in-first served”. Με τον τρόπο αυτό και θα στηριχθούν οι χώρες που πρώτες θα «ανοίξουν» τον δύσκολο δρόμο της ενεργειακής μετάβασης, αλλά και θα δοθεί ένα ξεκάθαρο μήνυμα στις χώρες που παραμένουν διστακτικές.
2. Στον αλγόριθμο κατανομής των πόρων, ο αριθμός των θέσεων απασχόλησης στη βιομηχανία λιγνίτη θα πρέπει να πολλαπλασιαστεί με ένα συντελεστή (μεγαλύτερο της μονάδας) προκειμένου να αντανakλά την εγγενή διαφορά μεταξύ λιθάνθρακα και λιγνίτη, ως αλυσίδες αξίας (value chains) σε περιφερειακό επίπεδο.
3. Ο βαθμός εξάρτησης της κάθε περιφέρειας από τη βιομηχανία στερεών ορυκτών καυσίμων πρέπει να αποτυπώνεται ξεκάθαρα στον αλγόριθμο κατανομής. Προφανώς, όχι μέσα από ομογενοποιημένους και **ποιοτικούς** δείκτες (χαμηλή, μέση ή υψηλή εξάρτηση) αλλά μέσα από **ποσοτικούς** δείκτες οι οποίοι θα αντανakλούν τις ιδιαιτερότητες της κάθε περιφέρειας και το μέγεθος των προκλήσεων που αυτές θα κληθούν να διαχειριστούν.

Σε κάθε περίπτωση και εφόσον αυτό απαιτηθεί, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας παραμένει στη διάθεσή σας για κάθε περαιτέρω συνεργασία. Επί του παρόντος, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για την ανταπόκρισή σας και να ευχηθώ κάθε επιτυχία στο έργο σας.

Με εκτίμηση,

Ο Περιφερειάρχης Δυτικής Μακεδονίας

Γεώργιος Κασαπίδης